

AVRUPA KONSEYİ BAKANLAR KOMİTESİ

MEDENİ HUKUKTA EŞLERİN EŞİTLİĞİNE İLİŞKİN

İLKE KARAR (78) 37

(27 Eylül 1978'de yapılan 292. Bakan Yardımcıları
Toplantısında Bakanlar Komitesi tarafından kabul edilmiştir.)

Bakanlar Komitesi,

Avrupa Konseyinin amacının *diğerlerinin yanında* hukuki konularda ortak kuralların benimsenmesinin desteklenmesi aracılığıyla üyeleri arasında daha güçlü birliğin sağlanması olduğunu göz önünde bulundurarak;

Eşler arasında hukuki eşitlik ilkesinin Avrupa Konseyi Üye Devletleri arasında tedricen artan oradan uygulandığını kabul ederek;

Bununla birlikte, bazı ülkelerde eşlere yönelik ayrımcılığın hala sürdüğünü ve konuyla ilgili yasal hükümler aracılığıyla yaptırımlar uygulandığını belirterek;

Önerilen çözümlerde varsa mümkün olduğunca milli örf ve adetlere saygı duyarak medeni hukukta eşlerin eşitliğini destekleme kaygısı taşıyarak;

Özellikle anayasa, idare, mali hukuk, ceza hukuku, sosyal hukuk veya iş hukuku olmak üzere hukukun diğer alanlarında eşlerin eşitliğini destekleme veya bunu sağlama gerekliliğinin bilincinde olarak,

A. Üye Devletlerin hükümetlerine bu İlke Karar kapsamında paragraf 1'den 19'a kadar olan kısımda değinilen konularla ilgili olarak medeni hukukta eşlerin eşitliğini sağlamayı veya desteklemeyi tavsiye eder ve bu amaçla:

i. Genel konular:

1. Medeni hukukun eşlerden birinin diğerine göre özellikle aile reisi olarak addedilmesi veya diğer eşle ilgili karar verme ya da diğer eş temsil etme konusunda yalnızca kendisine hak tanınması yoluyla daha avantajlı bir konuma gelmesini sağlayacak hükümler içermemesini temin etmeye yönelik tüm gerekli adımları atmak;

2. Eşlerin anlaşmaya varamadığı durumlarda sorunları çözmek üzere medeni hukukun hükümlerine başvurulduğu durumlarda her iki tarafında da eşit haklara sahip olmasını sağlamak;

II. Eşlerle ilgili kişisel konular

3. Her iki eşin de hareket özgürlüğü konusunda eşit haklara sahip olmasını sağlamak ve özellikle eşlerden her birine mutlak ikamet ülkesinde seyahat etme, bu ülkeden ayrılma ve geri dönme konusunda eşit hak tanımak;

4. Eşlerden her birine ticaretle uğraşma veya bir mesleği icra etme ve kendi seçtikleri çalışmaları gerçekleştirme veya sürdürme konusunda eşit hak tanımak;

5. Eşlerden her birinin aile konutunu seçme konusunda eşit hakka sahip olmasını sağlamak ve ilgili hakkın tanındığı durumlarda eşlerden her birinin diğerinden ayrı bir konut hakkına eşit olarak sahip olmasını temin etmek;

6. Eşlerden birinin diğer eşin soyadını almak için hukuken kendi soyadını değiştirmek zorunda kalmamasını sağlamak amacıyla eşlerin soyadlarıyla ilgili konuları düzenlemek ve bunu yaparken örneğin aşağıdaki sistemlerden birinin yönlendirmesinde olmak:

i. Diğer eşle mutabık kalarak ortak bir aile soyadının seçilmesi, özellikle eşlerden birinin aile soyadı, her iki eşin soyadlarının eklenmesiyle oluşan bir aile soyadı veya her iki eşin aile soyadından farklı bir soyadı;

ii. Eşlerden her birinin evlilik öncesinde taşıdığı soyadını koruması;

iii. Her iki eşin de aile soyadlarının eklenmesi yoluyla kanun hükmü uyarınca ortak bir aile soyadının oluşturulması;

7. Boşanma durumunda eşlerden birinin uygun makamdan ciddi sebepler dolayısıyla eski eşinin aile soyadının kullanmasının durdurulmasını talep etmesi dışında (her iki eşe de uygulanır), evlilik birliğinin dağılmasından sonra eşlerden her birinin ortak aile soyadını korumasına izin vermek;

III. Eşlerin mali ilişkiler ve malları ile ilgili konular

8. Aşağıdakilerin sağlanması amacıyla aile veya geçim giderleriyle ilgili olarak gerekli tüm adımların atılması:

i. Eşlerden her birinin imkanları dahilinde aile giderlerinin eşler tarafından birlikte karşılanması, eşlerden birinin evde yaptığı için aile giderlerine katkı olarak değerlendirilmesi;

ii. Evlilik süresince eşlerden her birinin geçim ve destek açısından veya evlilik birliğinin dağılması sonrasında geçimle ilgili eşit yükümlülüklerinin ve haklarının olması;

iii. Eşlerden her birinin diğerine aile giderlerine katkısını belirlemek amacıyla veya yukarıda alt paragraflar i ve ii'de belirtildiği gibi diğer eşin geçimine katkısını belirlemek amacıyla kendi mali durumuyla ilgili yeterli bilgi verme yükümlülüğü bulunmaktadır;

9. Üçün tarafların haklarına hanel getirmeksizin, ilgili hakların halihazırda veya geçmişte diğer eşe ait olması ve bu eşin adil olmayan tutumu sebebiyle söz konusu hakların kaybedilebilir veya kaybedilmiş olması durumunda aile konutunda yaşayan veya yaşamış olan ancak kira kontratı veya söz konusu konutu kullanmaya yönelik başka bir hakkı bulunmayan eşin hukuki olarak korunmasını sağlamak için tüm gerekli tedbirleri almak;

10. Aşağıdakilerin sağlanması amacıyla evlilik sözleşmeleriyle ilgili tüm gerekli tedbirleri almak:

i. Bu sözleşmelerle ilgili kanun hükümlerinin eşlerden birine yönelik ayrımcılık içermemesi;

ii. Bu tür sözleşmelerin, mal yönetimi yetkisinin geri döndürülemez şekilde eşlerden biri tarafından diğerine devrini mümkün kılan hükümler içermemesi;

11. Eşlerden herhangi birinin cinsiyeti temelinde mallarla ilgili tüm varsayımların ortadan kalkmasının sağlanması;

12. Kanun gereği mal ortaklığı rejiminin benimsenmesi durumunda ve özellikle aşağıdaki konularla ilgili eşlere ortak malları hakkında eşit hakların ve yükümlülüklerin verilmesi:

i. Diğer eş tarafından ortak malın gerçek kapsamı hakkında bilgilendirilme hakkı;

ii. Mal rejiminin tasfiyesi durumunda paylaşmanın yanı sıra ortak malı kullanma, yönetme, ortak maldan kar elde etme veya ortak malla ve geliriyle ilgili tasarruf konusunda eşit hakka sahip olma;

iii. Borçlarla ilgili eşit yükümlülükler.

13. Kanun gereği evlilik süresince edinilen malın paylaşılması gerektiğinde ve uygun durumlarda eşlerden birine ait olan malın, bu tür malla ilgili eşlerin haklarını koruyan yasal hükümlerin, örneğin değeri yüksek hediyelerin yasaklanması gibi her iki eş içinde aynı olmasını sağlamak;

14. Kanun gereği mal ayrılığı rejimi söz konusu olduğunda, evliliğin boşanma veya butlan hükmüyle sona ermesi üzerine eşlerden birinin eski eşin malından adil bir oran almaya veya evlilik süresince ortaya çıkmış mali eşitsizlikler için belli bir meblağ almaya yönelik yasal bir hakkının olmasını sağlamak;

15. Çeyizle ilgili hükümlerin olduğu mevzuatlarda, her iki eşin de çeyiz malını yönetme konusunda (örneğin her iki eşin malı birlikte yönetmesi ve malla ilgili tasarruflarda bulunması kanunen yasaklanmıyorsa tasarruflarda bulunması) eşit haklara sahip olmasını sağlamak;

16. Kanunun ilgili bilgilerin verilmesini gerektirdiği durumlarda, eşlerden her birinin diğer eşe ait olan malın kapsamıyla ilgili bilgilendirme konusunda eşlere eşit hak tanımak;

IV. Eşler ve ortak çocuklarıyla ilgili konular

17. Evlilikleri sonucu doğmuş veya eşler tarafından evlat edinilmiş çocuklara verilecek aile soyadı ile ilgili olarak örneğin aşağıdaki sistemlerden birinin kullanılması yoluyla her iki eşe de eşit hakların tanınmasını mümkün kılmak amacıyla gerekli adımların atılması ihtimali göz önünde bulundurmak:

i. Ebeveynlerin ortak bir aile soyadı olmadığında;

a. Çocuğun kanunen soyadı verilmeyen ebeveynin aile soyadını almasına izin vermek,

b. Çocukların aile soyadlarının ebeveynlerin ortak kararı ile seçilmesini mümkün kılmak;

ii. Ebeveynlerin aile soyadlarının eklenmesiyle kendilerinin seçtiği veya kanun gereği aldıkları ortak bir soyadlarının olması durumunda, aile soyadının dahil edilmeyen kısmıyla ilgili olarak soyadının dahil edilmeyecek kısımları konusunda ayrımcılığa sebep olmamalıdır;

18. Özellikle aşağıdaki konularla ilgili olarak evlilik sonucu doğmuş ve evlat edinilmiş çocuklara ilişkin her iki eşe de eşit hakların ve yükümlülüklerin verilmesine yönelik gerekli tüm tedbirleri almak:

i. Çocuğun malının kullanılması, yönetimi, maldan gelir elde edilmesi, mal veya gelir hakkında tasarruflarda bulunulması;

ii. Çocuğun yasal olarak temsil edilmesi;

iii. Özellikle eğitim, din, sağlık, seyahat, evlilik rızası, evlat edinme, çocuğun adı veya adlarıyla ilgili seçim, erişim ve diğer haklar ve çocukla ilgili yükümlülüklerle ilişkin konular olmak üzere çocuğun kişisel hayatıyla ilgili kararlar;

iv. Eşlerden her birinin imkanı dahilinde çocukların geçimi için eşlerin sunduğu katkılar;

19. Ayrılık durumunda ve evlilik birliğinin bozulmasından sonra ortak çocuklarla ilgili olarak eşlere veya eki eşlere tanınan haklar ve yükümlülüklerin ebeveynlerin cinsiyetlerin temelinde herhangi bir ayrımcılık yapmadan verilmesini sağlamaya yönelik tüm gerekli tedbirleri almak amacıyla;

B. Üye Devletlerin hükümetlerini bu ilke kararda yer verilen tavsiyelerin uygulanması amacıyla alınan tedbirler hakkında Avrupa Konseyi Genel Sekreterini bilmünasebe bilgilendirmeye davet eder.